

Вікторія Зварич фото: скріншот з відео

Отже, Песков обурився, російська преса згадала ваші слова - десь 130 видань це все обговорювали. І так скромна блогерка-балерина стала відомою в Росії.

Що ж такого страшного Вікторія Зварич сказала про неповторний російський балет?

Це, до речі, було інтерв'ю для фінів. Вони якраз цікавились темою гастролей українських артистів, які продовжують виконувати Чайковського, у нас є такі гастрольні трупи за кордоном. І, власне, мій вислів, що спершу заходить балет, а далі йдуть танки, набрав такої широкої популярності за межами нашої країни.

Ви були здивовані?

Так, я була здивована насправді.

А вам російські користувачі не писали "Як ти смієш?" в instagram на ваш блог?

Після цього була навала російських користувачів, ботів. Навіть кілька разів ми з менеджеркою думали, може, варто закривати сторінку, але обійшлося. Просто такі хейтерські влітали коментарі.

Читайте також: **Російська культура — це троянський кінь, усередині якого танки, бомби та ракети**

В Україні досі точаться дискусії щодо Чайковського, бо хтось згадує його українське походження, мовляв, відстаньте від нього, відчепіться. І ми маємо консерваторію в Києві названу його іменем, що й досі тримається за це ім'я. Маємо зараз різдвний час. І ваш блог, який розвінчує ось цю всю неповторність, неймовірність російського балету і пояснює, що це не тільки танець - це зброя.

І тим не менше, я не знаю, чи у світі роблять так, як в українських театрах, в яких замінили музику Чайковського на музику, наприклад, Івана Небесного чи інших композиторів. Там, напевно, все йде, як воно йшло вже... Скільки цього "Лускунчика" показують?

Уже майже 100 років. А насправді на них не летять ракети, щодня вони не перебувають під обстрілами, але є багато країн - це Литва, це Польща, які на початку війни також відмовились від показу балетів російських композиторів. У нас немає заборони. У нас є рекомендації, і, власне, державні театри слідують цій рекомендації. Приватні компанії обходять це і продовжують до сьогодні виконувати твори російських авторів за кордоном, прикриваючись українськими стягами, але, на жаль, це так не працює.

Тобто наші компанії везуть наших артистів за кордон і ті танцюють під російську музику російських композиторів?

Саме так.

Що можна зробити з цим?

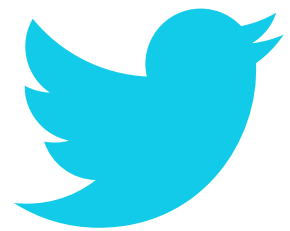
Я не знаю, що можна з цим зробити. Тому що, по-перше, дуже багато компаній приховують це. Були скандали навіть у польській пресі минулого року. Львівська трупа балетна їздить - не Національного театру, а приватна. Але вони швидко змінили назву. Тобто є цілі схеми, як вони це роблять, - змінюють назву, їздять інкогніто, але тим не менше вони виходять на сцену в кінці під гімн України з прапором. І це отакій-от дисонанс - коли під російських композиторів прикриваються нашими прапорами. Власне, якщо ми самі це робимо, то що ми можемо вимагати від інших?

Вікторіє, я вже трішечки розказала глядачам, як розпочався ваш блог. Але чи пригадуєте, власне, цей момент, коли ви подумали, що от тепер я почну робити блог і буду якось розвінчувати всі ці міфи, стереотипи, нав'язані якісь нам, українцям, історії про те, що ми другосортні, бо балет до нас тільки Росія принесла, а ми нічого до того не знали, бо ми були селяками?

Насправді в день, коли почалася війна, у нас планувалась прем'єра вистави - 24-го.

Ви були солісткою Львівської опери.

І коли я зрозуміла, що почалась війна, був момент навіть полегшення - що не буде цієї вистави, бо, на мій погляд, вона виглядала геть не дуже. І коли чоловік через день

одразу пішов, я почала думати - ну як так сталося, що я займаюся справою, яка настільки тісно пов'язана з Росією, і неможливо нічого з цим зробити.

У нас через місяців два в театрі вже відновились роботи. Я не могла повертатись - мені було гидко від того балету насправді. Але це мене підштовхнуло на якісь роздуми: а чому, власне, ми настільки пов'язані? І почала пошуки.

У ході цих пошуків я знайшла свою менеджерку. І, власне, тема українського балету, коли я вперше спробувала її в блозі, знайшла дуже великий відгук в аудиторії. І я зрозуміла, що, по-перше, про це ніхто не говорить, по-друге, про це ніхто не знає. І я почала шукати інформацію, і була здивована, наскільки багато всього є, чого взагалі нам невідомо. І в результаті так почала і сама дізнаватись, і ділитися з аудиторією.

Але чому у вас було це відчуття, що балет - він тільки російський, ніби тільки Росії належить? Є ж стільки країн у світі - неможливо в тих країнах теж тільки російський балет?

Ні. Це один з найбільших, напевно, міфів зараз на території України. Бо насправді це такий "ефект ехо", створений Росією, - що існує тільки одна-єдина російська школа. До речі, що цікаво - це лише в нас. Тобто за кордоном немає привілеїв насправді до російської балетної школи. Я перечитала багато досліджень, інтерв'ю - російська балетна школа за кордоном на рівні з іншими. Чимось краща, чимось гірша, але точно не найкраща.

Міф про те, що вона найкраща, існує лише на теренах колишнього Радянського Союзу. Нам створили таку ілюзію, нам закрили доступ до інших шкіл. Навіть в університеті вже в незалежній Україні в нас немає в програмі окремого вивчення кожної школи. Тобто десь побіжно нам сказали, що є ще французька, американська, італійська - але то таке. Є тільки російська, й ми вчимо тільки російську.

Власне, багато людей взагалі думає, що існує лише російська, що балет - це тільки російське, що балет взагалі виник в Росії.

Читайте також: **Чому Росія, як колективний Путін, є загрозою не лише для України, а й для всього світу**

А де виник балет?

В Італії, потім у Франції.

Ага, а вже тоді помігрував до Росії. І російська пропаганда просто рознесла...

Так. Російська школа створена на базі всього, що було. На базі французької термінології, італійці, школа Чекетті - це все зміксували, склали свою систему і пропагували її вже далі в нас.

Як же ж так росіянам вдалося нам втовкмачити це в голови, що от тільки російський балет, а все решта - це щось таке другорядне? А про українців що вже там і говорити...

Коли я почала займатися цим дослідженням, я зверталась до теми, що таке український балет. У нас ніде не було визначення, що таке український балет. Хтось називав танцівників, хтось називав композиторів, вистави. Тобто підсумувати і дати визначення - не було. Я це спробувала зробити у своїй книзі. І щоб це зробити, я звернулася до Google and Gram Viewer, пошуковика, який показує запити щодо певних словосполучень у дослідженнях та книжках англійською. Це такий великий архів. Я вбила Ukrainian Ballet, і мені показало всплески інтересу до українського балету. Це був період початку ХХ століття - 1920-1930-ті роки, це 1960-ті і це вже період початку незалежності.

І от, власне, цей період 1920-1930-ті - це коли на території, особливо західній, України розвивались свої балетні школи, при тому абсолютні різноманітні, з європейськими цінностями. У нас була школа Оксани Суховерської, де викладали академічний балет, де викладали сучасний балет. І найцікавіше, що підходи до навчання дуже різнились, тобто в першу чергу плекали особистість, яка здатна далі вже танцювати. Натомість нам це все прибрали і закрили. Коли до Львова в 1940-х вже прийшли совети...

Які нас нібито освободили...

... усі школи прикрились і стала одна єдина школа з центром у Петербурзі, яка давала вже програму для всіх. І, власне, на цьому розвиток такого вільного класичного академічного балету з європейськими цінностями в нас закінчився.

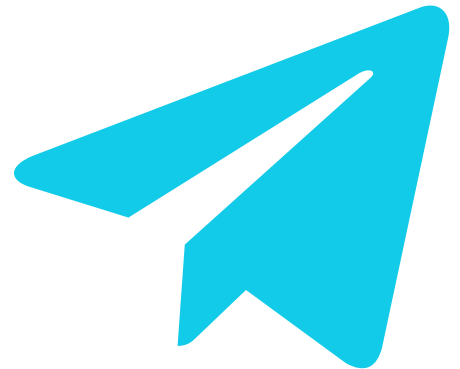
Ви кажете: європейські цінності. Дуже часто люди кажуть: а що таке європейські цінності? А що таке європейські цінності в балеті? Це ось це плекання особистості?

Власне, повага до танцівника. Без принижень. Дуже гарна цитата в Оксани Суховерської була: лише сильні, вільні духом і тілом люди можуть будувати наступні покоління. Тобто треба було виростити особистість, яка готова постояти за себе, яка готова боротися, і тоді це буде гарний, сильний балет у тому числі, крім того що буде будуватись країна.

Натомість що ми маємо зараз - балет радше як армійська система, де артисти балету - це солдати, які виконують накази, які не можуть бути лідерами, які не можуть брати відповідальність, а готові лише підкорюватись. І виконувати репертуар, який їм дала система.

Це досі воно є в Україні, попри те що ми вже стільки років незалежні, - оці російські скрепи. Тобто в них як в їхній армії солдати не мають своєї думки, так само це все є в їхньому балетному мистецтві?

Якщо бути відвертою, присутність такого режиму в балеті, можливо аб'юзивного, в Європі також була. Але насправді вони почали це питання значно швидше порушувати, працювати, пропрацьовувати. А в нас ще до цього не дійшло.

Чому в Європі вирішили це пропрацювати?

Мені дуже подобається, як працює англійська школа. Вони дивляться на те, як танцівники не лише функціонують в балеті. Це, власне, те, про що говорила Оксана Суховерська, - їм важлива особистість, їм важливо, що можуть ці люди, окрім балету, яким буде їхнє майбутнє, коли вони завершать кар'єру. І тому вони працюють над тим, щоб танцівники були здорові, були впевнені, сильні, не травмовані психологічно.

Ви навчалися в які роки балету? Як ви прийшли в балет?

Я прийшла в балет з гімнастики художньої в 13 років, уже доволі пізно, як на той час це було для балету. Училась у Львівській державній хореографічній школі і після навчалася в Мінську. Я пізнала таку справжню культуру балетну оцю.

"Справжню".

Знаєте, чому я пішла в Мінськ? Це дуже цікаво. Окрім таких факторів, що мої батьки шукали, де безпечніше (видалось, що це безпечніше), нам на форумі порадили балетному. Я радилась, що робити, як будувати свою кар'єру. Я хотіла спробувати себе в професійному балеті. І львівські педагоги-патріоти - я дуже добре це запам'ятала - мені сказали: "Якщо ти хочеш бути професійною балериною, ти маєш навчатися лише в Росії".

Мінськ уже йшов опісля: Росія, потім Білорусь, а потім цей. Це було 15 років назад.

Читайте також: **"Велика російська культура" виявилася такою ж недолугою субстанцією, як і "друга армія світу"**

Але це вже була незалежна Україна. І все одно залишалася ось ця думка про те, що все найкраще...

Вона досі є.

Вона досі є? Що все найкраще - у Росії?

90% артистів, педагогів балету в Україні досі працюють з цією думкою.

Ці педагоги - вони вже з цієї епохи чи ще з тої? Я намагаюся зрозуміти просто: ці люди, можливо, приїхали самі з Росії?

Так, до нас привозили цілими випусками артистів, які залишались тут, танцювали, а потім викладали. Відповідно, всю культуру, всі цінності вони передавали з покоління в покоління. Коли я прийшла в балетну школу, я була селючкою, бо я була львів'янка.

Це балетна школа, яка у Львові?

Так. Взагалі це сприймалося так: ну, ви тут не вмієте танцювати, ми вас навчаємо. Таке зверхнє ставлення. Розмови лише російською, лише коли почалась війна, то в театрі перейшли на українську.

Це ви вже про театр говорите?

Так. Уся трупа спілкувалась... У нас навіть люди, які були львів'яни, була невелика кількість в трупі в нас львів'ян, - вони теж переходили дуже часто, тому що все середовище розмовляло... Це такий був осередок російської культури в центрі Львова.

Боже, а що ж тоді говорити про Київ чи про Харків, наприклад? Ви мали якийсь контакт з колегами звідти? Там теж така думка побутувала?

Звичайно, так.

Кажуть, у нас так навчають на акторів - чи навчали, може, зараз щось змінилося, - що просто тебе ламають як особистість. Ці люди, які навчали вас, коли ви прийшли 13-річною дівчинкою, - чи ви пам'ятаєте оці спроби? Як це було під час навчання вашого?

Насправді особисто мені пощастило - емоційного тиску у Львові в мене не було ніякого. Мені хотіли донести цінність російської культури. Але педагоги мене не били, не знущались.

А таке буває?

Буває. Тому я вдячна за це своїм педагогам. Тобто вони були виховані в цій системі самі. Їх сюди... Вони передавали свої цінності, вони в цьому, можливо, і невинні. Можливо, вони мали себе знайти у Львові, зрозуміти, що вони живуть в Україні. Ну, вони цього не робили - бо навколо ніхто цього не вимагав. Але якихось таких страшних речей зі мною не було. Хоча таке буває в балетних школах, у професійних закладах.

У Мінську коли я вже навчалась, були дуже цікаві розмови. У мене була педагог, їй тоді було 85 років, вона комуністка така була. Розумієте, це здавалось дуже весело тоді - там були вечори, де писали листи дедушці Леніну. Це був 2012 рік. Нас зібрали в актовому залі і писали листи дедушці Леніну. Я мамі про це написала.

Але він же ж в мавзолеї лежав....

І вона (педагог, - ред.) мене завжди так називала: бандеровка, бандеровка. Ну, це було якось не зовсім, але тим не менше було присутнє.

Ви розповідаєте про цю білоруську школу і про листи до "дедушки Леніна"... А там теж були промови про те, що це "російський театр", "російський балет", "російське искусство"?

Звичайно, воно вважається серед колег пострадянського простору елітарним і дає відчуття, що от ми найкращі, ми належимо до цієї школи, нас відібрали, ми такі особливі. Але насправді це лише в нас таке. Взагалі, якщо повертатись до теми репертуару, "Лускунчиків", до теми школи, я б сказала, що школа насправді російська не є конкурентною у світі.

НОВИНИ ПАРТНЕРІВ

РЕКЛАМА

Ви крамолу говорите, Вікторіє!

У нас є проблеми з цим. Тому, якщо ми хочемо надалі розвивати український балет, нам треба себе спитати: що ми хочемо - бути незалежними, автономними, конкурентними чи просто ретранслювати чужу культуру і наслідувати російський балет? Бо є дуже багато шкіл і кожна школа дає певні переваги - у чомусь там ми з сильніші, у чомусь слабші. І загалом у світі існує практика міксу шкіл, пошуку, включення якихось більш сучасних напрямів. У нас цього не було. Тому більшість випускників суперпрестижних, начебто найкращих балетних шкіл світу часто не можуть приймати за кордоном, тому що це неконкурентно.

Скільки нам знадобиться часу, щоб цю російську пропаганду, яка впродовж советських часів вливалася нам у вуха і в мізки про те, що "только русский балет найкращий і найединиший у цьому світі", щоб цю думку в нас якось викинути з голови?

Зараз в нас є, я вважаю, унікальна можливість це зробити. Дуже багато моїх колег тримаються такого страждання за російською школою, за російською системою, за російським репертуаром, і зараз виходять інтерв'ю, що від нас забрали найбільшу частину репертуару, що нам робити, у нас весь балет просто деградує... У мене виникає одразу питання: якщо є система і з неї забрати якусь складову, наприклад кілька вистав, і ця система падає на коліна, - невже вона може бути, невже вона має право на існування? Вона є просто хибною і потребує переосмислення. Мені здається, нам просто треба скористатися цим моментом - поставити нову мету і напрям на незалежний український балет. І працювати тут.

Мої розвідки і моєї команди показують, що тема деколонізації балету насправді порушується не лише в Україні - з цим працюють у світі, є наукові видання, статті, які розповідають взагалі, чому це відбувається і що з цим робити. Опіраючись на ці всі дослідження, я можу сказати, що для того, щоб вийти з цього колоніального впливу, потрібно в першу чергу змінювати систему навчання і репертуарну політику - це те, що нас тримає в залежності. І коли кажуть, що так складно це зробити, так складно це змінити, нас не хочуть бачити, нас не хочуть чути за кордоном, усі хочуть лише "Лускунчика", то тут питання лише до нас самих - що ми будемо давати?

Звичайно, будь-що поставити і повезти, сказати, дивіться - таке не підійде. Треба абсолютно свідомо розуміти, що це робота в довгу, що ця робота має бути серйозна. Це має бути, по-перше, підготовка артистів нова, уже з сучасними вимогами, декорації, костюми, техніка виконання. Вкладатись потрібно в піар, в маркетинг - з цим взагалі в нас не працюють. І тоді виїжджати за кордон.

Мова балету насправді зрозуміла в усьому світі. Якщо подивитись на приклади драматичного театру Івана Уривського, на приклади хору "Гомін", - якщо їх хочуть бачити за кордоном, то невже для балету це так складно? Просто треба докласти багато зусиль і зробити це якісно.

Тому "страждання", що ми не можемо заробляти, бо (я теж це чула від колег) "заборона Чайковського забирає в нас можливість заробляти, бо гастролі - лише з Чайковським", - то це неправда. Заробляти можна, просто треба вкlastись і зробити якісно - і тоді можна заробляти. А не користуватись напрацюваннями Росії. Яка має культуру, балет зокрема, як інструмент у цій війні, що відомо всім, мені здається.

Це так само, як Китай роздає в різні країни панд. Милі ведмедики - такі красиві, чорно-білі, усі так тішаться цьому. А насправді це теж елемент пропаганди китайської, щоб закривали очі, наприклад, на те, що китайці просто нищать уйгурів, цілу націю, і нищать їх у дуже страшний спосіб... А якщо ми забираємо усі ці російські вистави... Скільки їх, до речі, в репертуарі балетному?

Залежно в якому театрі. У Львові, наприклад, я підраховувала, у нас були "Лебедине", "Лускунчик" - це те, що прибрали. У Києві більше вистав. Там ще "Спартак", "Кармен". От їм типу складніше, бо в них більша частина репертуару. Але хто ж винен, що в нас репертуар побудований на базі російського? У Львові до початку війни, я пригадую, "Лебедине" йшло по три-чотири рази на місяць. Тобто в нас не йшли свої вистави, вони не ставились - бо для чого, якщо в нас є "Лебедине" і "Лускунчик", на які завжди приходять люди? Тому що це бренд з точки зору маркетингу в Росії, балет "Лускунчик", "Лебедине", Чайковський - це бренд, який вони створили, а такі наші трупі зараз його продовжують популяризувати.

Але я чула схожий аргумент від британця з лондонського театру, який сказав: "А як я можу відмовитися, наприклад, від пані Нетребко, російської оперної співачки? (Тут трошки інша галузь, але це одне й те саме - це про мистецтво як про російську пропаганду.) Бо я пишу на афіші її ім'я і прізвище - і люди на неї приходять. І я маю впевнений sold out".

Тому, що Росія дуже багато коштів вкладає в пропаганду. Я знаходила статтю про австрійський театр, австрійську репертуарну політику і про те, як гроші Газпрому впливають на репертуарну політику Австрії, Європи також. Тобто вони проплачують кількість вистав, репертуар. Це вже далі як піар: чим більше ти бачиш - створюється впізнаваність. І далі ти просто це споживаєш. Це просто так міфічно бренд працює вже.

А чому європейці так тримаються за цей російський балет, хоча мають і свого всякого різного цікавого, неймовірного, і все одно для них "Лебедине озеро" - це таке щось вау?

Зі своїх розвідок я зрозуміла, що в принципі Росія, якщо дивитись на балет і на російську культуру з точки зору маркетингу, працює з трьома нарративами на різну аудиторію. Тобто вона балет продає аудиторії по-різному. Якщо вони продають своїм, то вони це роблять під соусом, що наш балет найвеличніший. Ми найкращі, "великій російській балет", кращого не існує, взагалі іншого немає. Якщо це вони роблять з країнами пострадянського простору, то вони кажуть так: до нас у вас нічого не було, ми єдині вас окультурюємо, наш балет вас урятував (невідомо від чого) і без нас вас би ніхто не знав.

А от на закордон вони це подають під соусом, що балет поза політикою взагалі. І що балет - це високе мистецтво, яке аж ніяк не дотичне до політики. І, власне, на це ведуться, і в це вірять. І балет поза політикою, і приїжджають делегації. У першу чергу треба зрозуміти, що балет - це для еліт. І вирішуються різноманітні питання під соусом балетним.

Я вже не кажу про те, кого вони можуть вивозити на гастролі. Тобто вони борються зараз за те, щоб бути присутніми у світі. І вони продають балет як мистецтво, що поза політикою, світове мистецтво. Вони ще люблять казати, що Чайковський (це теж мої колеги часто підхоплюють) - світовий композитор. Він не світовий композитор, він російський композитор.

Читайте також: **Чому культура під час війни перестає бути «м'якою силою»**

Він сам про це казав.

Так. Немає твору, який належить світові і не належить тому, хто його написав. Він російський композитор. Але дуже зручно скористатися цим і сказати: це світове мистецтво. І бути присутніми на майданчиках, де зараз вони просто кожному можливість намагаються вхопити.

Чи бачать за кордоном картинку, де на якісь танки ці балерини вилазили? Щось я таке пригадую було.

Ой, було таке в Білорусі, було таке в Росії. У них є в Росії балетна школа якась, я теж робила допис про них, де діти стрибають з "калашниковим" по залу балетному. Ну, тобто це... Я не знаю, чи бачать. Але я думаю, що їм достатньо "великого мистецтва".

Але ми ж не маємо таких грошей, як Росія. В нас немає Газпрому.

У нас немає таких грошей, тому ми маємо це робити власними силами. І поки в нас відкрита можливість, поки нас готові бачити, поки хочуть більше дізнаватися, поки взагалі про нас чують, ми маємо якомога більше про себе заявляти і робити це якісно.

Чи ми маємо чим заявляти, зважаючи на те, що ми довгий час були під російською окупацією - Російської імперії, потім совєтської імперії, але це те саме?

У нас дуже гарний фундамент, по-перше, який ще був збудований до того, як до нас прийшли росіяни. Це і школи, які були в Україні, і плюс паралельно, що дуже цікаво, традиція українського балету розвивалася за кордоном нашими митцями. Тобто вона була безперервною, по суті, просто вона розвивалась в Австралії, на Кубі, в Америці. Українці творили там балет.

Тобто ми маємо фундамент, ми маємо зараз талановитих дітей. Я як журі на конкурсах сиджу і бачу, наскільки талановиті наші діти. Ми маємо класних педагогів сучасних, які готові навчатись, які прагнуть до того, щоби діти розвивались. Не просто прийшли-відпрацювали, а хочуть розвитку. Тобто нам є ким будувати, у нас є фундамент. І ми можемо це робити - чому б ні?

Українці, які розвивали театр на Кубі, в Австралії чи Сполучених Штатах Америки, - хто ці українці? Що це за імена?

Перша, кого я знайшла (до речі, скоро вийде випуск, здається, у Дарки Гірної про неї), - це Марина Березовська, донька Нарбута, художника. Вона навчалася в Києві. Вимушено спочатку була в таборі для переміщених осіб в Німеччині, звідти переїхала в Австралію. Вона там створила, заснувала весь Australian Ballet, можна сказати, першу

балетну компанію в Австралії. Так, вона стала її засновницею, тобто співзасновницею (там ще є росіянка насправді, але, як потім ми дізнались, то лаври просто собі перебрали). Марина Березовська дуже якісно працювала з танцівниками. Її випускниці - це були солісти Королівського балету в Лондоні. Вона опиралась у своїй методиці на англійський балет і на мікс, додавала туди техніку з українського балету.

Це, власне, історія, яка прослідковується у всіх вихідців з України. Вони змогли зміксувати академічний класичний балет, підсилити технічно українським танцем. Не в плані народних українських танців - це був класичний балет, але підсилений. Березовська, до речі, була одна з перших, хто критикував систему Ваганової, що була в той час, у середині ХХ століття. Потім це в нас Рома Прийма-Богачевська, солістка Львівської опери, яка виїхала теж у США. Це Дарія Нижанківська-Снігурович, вона в Канаду виїхала. Це, до речі, взагалі цікава постать, тому що її донька продовжила її традицію, вона теж балерина. Вона вже була народжена у Вінніпезі. Зараз вона письменниця, ми з нею контактуємо. У неї навіть є фонд імені мами, він допомагає танцівникам, які не мають коштів на навчання. Дуже цікава жінка, вона теж плакає українську культуру, хоча народжена вже в Канаді.

Це Ігор Юшкевич, який привіз балет на Кубу.

Це Володимир Лібовицький, який взагалі створив на Закарпатті балетну школу, але вона недовго проіснувала, і він, можна сказати, помирав в старенькій хатині, хоча він був відомий у всій Європі. Він був суперспеціаліст. Коли він почав ставити українські вистави на Закарпатті, його звільнили з театру. Він спробував відкрити балетну школу.

Читайте також: **Чи потрібні нам російськомовні автори, чи можливий компроміс, і чи потрібен він?**

Це вже совєтські часи були, так?

Так. Попрацював там. І потім просто помирав у хатинці в селі, без світла, без зв'язку. А послі, мені здається, - якісь представники політики приїжджали спеціально, щоб з ним зустрітись, тому що він був дуже відомим у Європі танцівником, а в нас помирав, можна сказати, як...

Ну бо він не мав права бути відомішим, напевно, ніж зірки російського балету.

І знаєте, коли мені кажуть інколи, що ми маємо бути вдячні, бо насправді український балет розвивався під час Радянського союзу, він розвивався, у нас були якісь постановки, у нас були видатні люди, чи українці приймали участь в утворенні цього балету, то в мене виникає запитання: а чи справді це був український балет чи ми просто були частиною радянського балету, який розвивався на території України? І чи це був наш вибір? І чи ці люди, якби вони такі робили українське мистецтво, - чи вони б залишились живими, чи вони б не виїхали за кордон? Адже чомусь про них ми знаємо. Я знаходжу про них в архівах, ми не знаємо про них і ніколи не чули. А вони створили значно більше, ніж відомі всім нам імена.

Виїжджали вони за кордон не від доброго життя, не тому, що хотіли виїжджати, - вони тікали і рятувалися втечею.

Так, щоб вижити просто.

Ви згадали про Австралію і про нашу балерину, яка там створила, була співзасновницею школи. Я собі згадую, десь рік тому дивилася серіал про дівчинку... Здається, це про Австралію, можливо, то Нова Зеландія, може помилятися, бо вже трошки минуло часу.

Історія така, що дівчинка приїжджає з села, де вона самостійно займається балетом, воно їй подобається. Десь там біля тину намагається робити пліє - і тут виграє якусь стипендійну програму і приїжджає в балетну школу у велике місто.

І отам показують репетиції. Репетиції проводять австралійці (чи новозеландці, перепошую, якщо я там неправильно кажу). А є також пані, яка веде репетиції, і вона не розмовляє англійською мовою, а вона кричить там: "Пліє, пліє, пліє, приселі ніже". І таким же й указівним голосом. Тобто - це не російський серіал, не росіяни його придумали. Але там є оцей персонаж, ця героїня - ця старша пані, очевидно, балерина на пенсії, яка веде цю школу. Більше того, в Австралії продовжує розмовляти і вести ці всі уроки російською.

Ну, ми не можемо знати, куди гроші Газпрому вливають. Я думаю, тут питання ще може бути в цьому насправді.

Гроші Газпрому... Стосовно тих вистав, які ми можемо світові запропонувати: чи в нас уже щось є таке, що іноземці сказали би "Вау!"?

Зараз у Львівській опері буде прем'єра балету "Мавка". За цей час це вже третій балет. Перед тим це був "Солярис". Перед тим це були "Тіні забутих предків", у них я ще брала участь. Це дуже гарні вистави, на мою думку, які ми вже можемо показувати.

Звичайно, що потрібно ставити, ставити, ставити, щоб воно було такого суперрівня, але це дуже гарний початок. І я впевнена, що з ним вже можна виходити на іноземні майданчики.

А скільки має часу минути, щоб іноземні майданчики казали: "А привезіть нам ось цю виставу", або більше того - іноземні майданчики самі казали: "А дайте нам ось цю виставу, ми хочемо її в себе поставити". Так, як вони ставлять, до прикладу, "Лускунчика" чи "Лебедине озеро".

Ну, я не знаю насправді, тут все залежить від якості того, що ми можемо запропонувати. Наскільки ми готові швидко вкластись і зробити класний продукт. Це вже все залежить лише від нас.

Ви згадували імена наших балерин, які емігрували і стали успішними за кордоном. А якщо говорити про сучасність - є ім'я такого хлопця, чи то вже

молодого чоловіка, прізвище його Полунін. Народжений в Україні. Вчився, потрапив з Херсонщини (чи з Миколаївщини, звідки він там) у лондонську балетну школу. Це успіх. Ну, а звідти якось він дуже сильно скотився, бо тепер не знаю, чи він в Росії, чи в Криму. І в нього якийсь такий повний бардак в голові - тут він собі Путіна набив на грудях, тут у нього на руці тризуб, а тут двоголовий орел. І з одного боку, тут є якийсь внесок України в те, що він такий є, але з іншого боку, ми втратили це ім'я, ми втратили цю людину. Що ви можете про нього сказати? Як могло так статися?

Насправді, мені здається, що треба зосереджуватись на тому, що в нас є, що є якісне і що є перспективне. А власне такі імена, як Полунін, мають якось не потребувати нашої уваги зовсім. Тобто, мені здається, він не достойний бути в нашому інфопросторі.

Так уже сталося, ми маємо відпустити просто максимально мало зважати на Росію, на російський балет, на все, що там відбувається, і просто мати сили зосереджуватись і будувати своє, мінімізувати взагалі будь-який контакт, просто щоб вони від нас відчепились. Отакі постаті, як Полунін, - просто щоб не витратили сили, енергію на те, щоб якось його обговорювати і витратити на нього час.

Читайте також: **Російська література як добриво для росту злочинного суспільства: геноцид, сексуальне насильство і ностальгія за кріпацтвом**

36 років йому, тобто він народився незадовго до незалежності України. Але це виходить, що ми втратили цю людину - я маю на увазі, як громадянина України, як українця, що ми його якось не втримали, що він не відчував себе українцем, що він поїхав зрештою в цивілізований світ і навчався в якихось найкращих, напевно, викладачів в цій лондонській балетній школі, але все одно його потягнуло...

Якщо я не помиляюсь, він вживав наркотики. На цьому можна поставити, мабуть, крапку.

Взагалі, росіяни люблять переманювати талановитих українців, любили це робити завжди, вони цим користувались, потім гордо про це заявляли, що - ось! Навіть мені приходила не один раз пропозиція від російського театру, це вже було після 2012 року, на роботу в труп Бориса Ейфмана. Навіть я робила якось відео, де показувала переписку, наскільки наполегливо вони запрошували. Вони гарантували мені повну оплату квитків, походи в театр - але приїдьте. Це не лише зі мною, вони запрошують багато людей, багато українців. Багато хто виїхав, крім Полуніна, у нас є дуже багато артистів балету, українців талановитих, які могли б творити тут. Вони залишились і не виїхали, коли почалась війна, продовжують працювати в Росії. Їх це, мабуть, не бентежить. Навіть на курс молодша дівчинка, яка з Харкова навчалась зі мною в Мінську, вона так само, як і я, поступала в Мінськ, її мама продовжує проживати в Харкові разом з молодшою сестрою, її молодша сестра приїжджала до Львова на перегляд десь кілька років назад, - а вона працює в Росії. І вона не бачить в цьому проблеми ніякої.

Чому ж ви тоді не згодні, Вікторіє? Я підозрюю, що, напевно, і гонорари кращі в Росії.

Насправді щодо гонорарів я не впевнена, що вони кращі. Там проблеми, мені здається, з оплатою були тоді ще, то зараз, я думаю, ще гірше. Я ніколи не мала бажання туди їхати, якось так мене відвернуло. Я вивчилась у Мінську, мені було достатньо. І все.

Зараз діяльність, якою ви займаєтесь, - блог. Ви кажете про книжку - тобто ви працюєте над нею чи вже вона вийшла?

Я видала вже, у серпні вийшла.

Чи розкупляють її українці і чи, можливо, її варто було б також перекласти іншими мовами?

Є багато запитів на переклад, на італійську навіть є, на англійську. Можливо, я якось за це візьмусь. Не знаю ще. Бо насправді робота над книгою була доволі важкою, майже два роки писала. Присвятила розділу деколонізації українського балету в книзі розділ цілий, а загалом це така енциклопедія балетна, зібрана інформація різноманітна. Я думаю над перекладом. Має популярність - запитують, купують.

Просто насправді мало взагалі літератури балетної української, майже немає. Тобто в нас усе було російське в усіх цих школах, і програми залишились. І, що найгірше, зараз я бачу, як через незнання, наприклад, англійської мови, часто люди все одно повертаються до того, що в Росії це настільки коло виходить обмежене, тобто розуміють, що це не дуже, розуміють, що це погано, але треба десь брати інформацію - в Україні її немає. Де брати те все? Замість того щоб перекладати, вивчати мову. Брати все з закордону. Там вже все значно сучасніше, там досліджують багато - і теми харчування, і теми здоров'я в балеті, травми. Важко з цим поки.

Скільки вас однодумців? У балеті, у вашому блозі, у написанні вашої книги - у тому всьому, що ви робите, у цій вашій деконструкції оцієї думки, що якби не Росія, якби не російський балет, то тут би нічого в цій Україні з балетом не було б.

У мене класна команда. Це моя менеджерка, вона, до речі, за освітою режисер театру. Це моя менторка з комунікацій, також продюсерка книги. Це мій чоловік. Це моя родина. Це люди, які підтримують і вірять в мої ідеї. Також моя аудиторія, серед аудиторії дуже багато людей, які ніяким чином раніше не були пов'язані з балетом, але вони якось зачепились, їм подобається те, що я роблю, їм подобається ідея, вони відкривають для себе нові імена, український балет. Це медіа #ШОТАМ, яке погодилось бути майданчиком в трансляції таких-от історій з українського балету. І в принципі, мабуть, усе. Серед колег, власне артистів балету, я не скажу, що в мене є підтримка - я б сказала, навіть навпаки.

Це якась заздрість?

Можливо, заздрість, можливо, просто їм не близькі ці думки, можливо, страх. У нас були моменти, наприклад, коли я висловлювалась, піднімала якісь гострі питання стосовно театру, де я працювала, стосовно балету, і люди боялись навіть поставити вподобайку. Тобто часто це страх і часто це просто інші думки. Страх поставити вподобайку - це швидше страх оцей, про який я казала, що артисти - це солдати, це не лідери, вони не готові брати відповідальність і чекають, поки щось вирішать, щось зроблять. Власне, через це там страх втратити роботу. Знаєте, театрив не так багато в Україні. На західній Україні один оперний театр. І коли ти все своє життя присвячуєш професії і ти не маєш більше де працювати, лише як у цьому театрі, то ти, якщо любиш цю професію, живеш нею, іншого ніде себе не бачиш, то ти готовий іти на певні жертви, бо - ну, тоді ти не танцівник, не артист балету. Я коли пішла з театру, на мене налетів теж шквал хейтерських коментарів, що все - ти тепер не балерина.

Тим не менше я продовжую бути балериною, просто це можна робити і поза театром. Але, на жаль, це ще якось важко сприймається, і не всі готові до такого формату. Хоча можливо все.

Читайте також: **Геть від Росії та її "культури": Український погляд на російську літературу**

Я бачила на вашій сторінці в інстаграмі (де ви, власне, ведете свій цей блог), що ви мали таку переписку з Катериною Кухар, відомою балериною, і ви з нею сперечалися про російський балет, про російські вистави. Чим це все закінчилося і в чому, власне, полягав цей ваш конфлікт, чи як це назвати?

Катерина очолює Київський державний хореографічний фаховий коледж. І крім того, її чоловік Олександр Стоянов є власником балетної трупи Grand Kyiv Ballet, якщо я не помиляюсь, яка продовжує гастролувати з Чайковським, з російськими балетами за кордоном. Також вони тісно співпрацюють з росіянами під час цих гастролей.

Власне, це те, на чому я наголошувала, і просила Катерину дати пояснення, навіщо, і що вона цим хоче зробити, і чи несе вона відповідальність за свої дії. Адже як людина, яка очолює державний заклад хореографічний, головний у нашій країні, вона повинна розуміти наслідки просування російської культури зараз, коли ми щодня перебуваємо під ракетами.

Катерина не виходить зі мною на зв'язок, вона блокує мене, всі мої сторінки, сторінки моїх менеджерів. Падає на дурочку, удає, що все прекарсно, це все брехня, - тобто в нас не було діалогу, вона від цього відмовилась. Та і все.

Чи є ще хтось із колег, які публічно теж вас вирішили критикувати чи розповідати, що ви не так дієте, не так працюєте?

Ні, не було. Власне, лише Катерина якось сториз опублікувала, після того як я зробила допис, що набрав невеличкої популярності. Вона написала на мою адресу щось на кшталт "людина, яку звільнили з опери, щось хоче довести". Але, мабуть, більше не було.

Ще одна така деколонізаційна справа, але яка стосується ніби й балету, а з іншого боку, кондитерських виробів. Клопотенко, відомий кухар, і Поліщук, людина, яка пропагує українську кухню і теж займається такою деколонізацією, подумали: є ж десерт "Павлова", названий на честь російської балерини (десерт пішов якраз із тої самої Австралії). Але, знову ж таки, Австралія, російська балерина... І вони придумали свій десерт на базі того й дали йому іншу назву. І ось уже впроваджують в українські заклади харчування.

Не знаю, чи всі це підхопили, хоча я недавно бачила, зовсім недавно: у моєму рідному містечку з'явилася мила кав'ярня, і там якраз писали, що в них сьогодні в меню десерт "Павлова". І думаю, от до них ще не дійшла ця новина про те, що цей десерт назвали іменем Каринської. Це ще одна українська танцівниця, яка придумала, виявляється, славнозвісну пачку.

Власне, Варвара була не танцівницею, а костюмером, вона шила костюми. Неоднозначна особистість насправді. Нам не відомо, як вона себе ідентифікувала, але вона була народжена в Харкові, як українка представлена світові. І мені дуже подобається ця ідея з тим, що це стає популярно, щось змінюється. У мене навіть теж брали коротке інтерв'ю стосовно цього десерту з Лондона.

Стосовно десерту "Каринська"?

Так. Це дуже цікаво, і це показує, наскільки спрагли люди за кордоном до наших діячів культури, балету зокрема. І як на мене, це дуже цінно. І класно, що таке є.

Оці британські журналісти, які до вас звернулися стосовно того, щоб ви прокоментували десерт, який тепер в Україні називають іменем Каринської, - що їх найбільше цікавило й дивувало?

Я думаю, що вони були спрагли до нових українських імен. Я майже впевнена, Варвара Каринська відома у цілому світі. І Джордж Баланчин завдячував своєму успіху також і її роботі.

І от те, що ми зараз її представляємо як українку, що ми про це заявляємо, я думаю, це так надихає і, мабуть, зацікавлює, створює інтерес взагалі до української культури загалом. Якщо в нас є така Варвара - а хто ж в нас ще є? У нас є ще величезна кількість класних імен, про які варто говорити.

Читайте також: **Русская культура всю свою историю лелеяла чмо — и оно выросло, расцвело**

І не Сержем Лифарем єдиним.

Взагалі не Сержем Лифарем єдиним.

Я дякую вам, що ви нам озвучили ці імена і прізвища.

І сподіваюся, що ваша діяльність все-таки знайде відгук в якоїсь кількості колег, у вас буде більше однодумців і зрештою вдасться виховати нове покоління українських - не знаю, як правильно про чоловіків казати...

Артистів балету.

Артистів балету - чи жінок, чи чоловіків, які будуть чітко розуміти, що не російським балетом єдиним цей світ живе і що російський балет також убиває.

—
Леся Вакулюк, опубліковано у виданні **ЕСПРЕСО**

Читайте також:

- **Дорожня карта депушкінізатора. Як українцям законно зносити пам'ятники російським ідолам**
- **Другий фронт, культурний**
- **Як Пушкін став зброєю путінського рейху**
- **Унікальні архівні записи українських дисидентів попереджають про сьогодишню Росію**
- **Культурний код "руського мира": Такого нормальні люди не їдять**
- **Чому й досі доводиться доводити, чому культура — доречна, мова - на часі, історія - важлива**
- **Чому російська культура заслуговує бути ігнорованою**
- **Як російська мова вкрала майбутнє білоруської літератури**
- **Митрополит Олександр Драбинко: "Доки не позбудемося москальщини, не буде нічого людського"**
- **Спроби «відбілити звичайного росіянина» буде мати наслідком лише наступні війни**
- **Чому кенселінг російської культури сьогодні — надважлива місія кожного з нас**
- **Нема в Києві «дому Булгакова». І не було ніколи**
- **Пушкін проти Шевченка: росія й досі валяється в ногах тирана і скиглить, а Україна гордо стоїть**
- **Імперський, російського ґатунку, сенс тхне від дати 9 травня, починаючи від появи саме цієї дати**

[Share 0](#)

Читайте «Аргумент» в [Facebook](#) и [Twitter](#)

Если вы заметили ошибку, выделите ее мышкой и нажмите **Ctrl+Enter**.

Коментарі

ВІДЕО

Воїни «Альфи» СБУ — ТОП-1 серед підрозділів Сил оборони за результатами бойової роботи у квітні

Про що не можна було жартувати в СРСР

HEAVY SHOT, VAMPIRE, NEMESIS: як «Баба Яга» б'є ок*пантів

[Головна](#) [Про сайт](#) [Опитування](#)

© 2011 «АРГУМЕНТ»

Републікація матеріалів: для інтернет-видань обов'язковим є пряме гіперпосилання, для друкованих видань - за запитом через електронну пошту. **Посилання або гіперпосилання повинні бути розташовані при використанні тексту - на початку використовуваної інформації, при використанні графічної інформації - безпосередньо під об'єктом заповзичення.** При републікації в електронних виданнях у кожному разі використання вставляти гіперпосилання на головну сторінку сайту argumentua.com та на сторінку розміщення відповідного матеріалу. За будь-якого використання матеріалів не допускається зміна оригінального тексту. Скорочення або перекомпонування частин матеріалу допускається, але тільки в тій мірі, якою це не призводить до спотворення його сенсу.

Редакція не несе відповідальності за достовірність рекламних оголошень, розміщених на сайті, а також за вміст веб-сайтів, на які дано гіперпосилання.

Контакт: uargumentum@gmail.com